

కిరణ్ వరికెల్

గుండెల్లో గూడు కట్టుకునే కథలు

బుకర్ ప్రైజ్ విజేతగా బాను ముష్టాక్ ఎంపికయ్యారు. ఆమె రచించిన 'హార్ట్ ల్యాంప్', పుస్తకాన్ని ఇంగ్లీషులోకి 'దివో భాస్వి' అనువదించారు. 2025 అంతర్జాతీయ కన్నడ కథల సంగీతం రచయితగా బాను ముష్టాక్ నిలబడం అభినందనీయం. ఆ సందర్భంగానే ఈ వ్యాసం...

1948లో ముస్లిం కుటుంబంలో జన్మించిన బాను ముష్టాక్ 1970లో రచనా జీవితాన్ని ప్రారంభించారు. దశాబ్దాలు, ముస్లింల స్వరాలు సాహిత్యంలోకి వచ్చిన కాలంలో, బం దాయ (తిరుగుబాటు) సాహిత్య ఉద్యమంలో ఆమె పనితీరు స్వరంగా నిలిచారు. ఆమె కథలు జాతి, వర్గ, లింగ వ్యవస్థలపై ప్రశ్నల వర్షం కురిపిస్తాయి. బానుకు చిన్నతనం నుంచే చదువు, సమాజంలోని అన్యాయాలపై ఆసక్తి ఉండేది. ముస్లిం మహిళా ఉద్యమం, తన ముక్తా ఉన్న లింగిక, సామాజిక వివక్షను గమనించడం ఆమెలో రాజకీయ సృష్టకు పెంచింది. న్యాయవాదిగా సేవలందించిన బాను ముష్టాక్, ఎంతోమంది సామాన్యుల తరఫున న్యాయపోరాటం చేశారు. అది ఆమె కథల్లోనూ ప్రతిబింబించింది. ఆమె రచనల్లోని పాత్రలు తర తరంగాలు, స్థలం, స్థలం, సామాజిక ఒత్తిళ్ల మధ్య జీవిస్తూనే ఉన్నాయి. ఇప్పటికీ ఆమె ఆరు కథా సంపు టాలు, ఒక నవల, వ్యాస సంపుటి, కవితా సం కలనం వెలువరించారు. ఆమెకు కర్ణాటక సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, దానా చింతామణి అట్టి ముచ్చే అవార్డు వంటి గౌరవాలు లభించాయి.

‘హార్ట్ ల్యాంప్’ పన్నెండు కథల సంకలనమే కాదు, అదొక రచయిత జీవిత ప్రయాణం. ప్రతి కథలో వ్యక్తుల మధ్య సంబంధాలు, పరిసరాలు, నిశ్శబ్దంగా ఉండి వేదనలు, జీవితపు సందిగ్ధతలు ప్రధానంగా కనిపిస్తాయి. దీపా భాస్వి ఇంగ్లీషు అనువాదం గొప్పగా ఉంది. ‘అనువాద రచన ఒక కళ’ అని ఈ పుస్తకం నిరూపించింది. ఇంటర్వ్యూ నల్ బుకర్ బహుమతి సాధనతో బాను ముష్టాక్ తనకు మాత్రమే గౌరవం తెచ్చుకోలేదు. కన్నడ భాషకు, భారతీయ ప్రాంతీయ భాషల సాహిత్యానికి విశ్వస్థాయిలో గుర్తింపు తెచ్చారు.

నిజాని కి బాను జీవితం సాధారణంగా ప్రారంభమైంది. వైద్య విద్యను చదివి మంచి డాక్టర్ కావాలని ఆమె భావించారు. కానీ, చదువుతో పాటు ఆమె హృదయంలో ఇంకొక తలంపు మెదిలింది. కథలు రాయాలని, మనుషుల అనుభవాలను తన మాటల్లో వివరించాలనే ఆలోచన మొదలైంది. ఈ లోపలి పిలుపు ఆమెను వైద్య విద్యను వదిలి రచనా ప్రపంచంలోకి తీసుకువెళ్లింది. ఆ నిర్ణయం ఇప్పుడు చరిత్ర సృష్టించిన నేపథ్యంగా నిలిచింది.

గురించి మాట్లాడుతూ... ‘కన్నడ అనేది ప్రతిఘటనను, లోతైన భావనను పాడే భాష. ఇందులో రాయడం మనోవిశ్వాసమూ, ఆత్మీయతల కలయిక’ అని చెప్పారు. ప్రతి కథ చిన్నదే అనుకునేవారికి ఇది సమాధానం. ఏ కథా చిన్నది కాదు. భవిష్యత్తుకు మార్గం చూపే ‘దీపం’. ఈ కథలు దక్షిణ భారతదేశంలో ముస్లిం సమూహంలోని మహిళలు, బాలికల జీవితాలపై ఆధారపడి రాశారు. ఇందులో లింగవివక్ష, కులవ్యవస్థ, మతపరమైన ఒత్తిడులు, శక్తి సంబంధాలు వంటి అంశాలు కీలకంగా ఉన్నాయి. ఆమె జీవితం తీరుగా సాగిన కథల శైలి, అంతర్జాతీయంగా అందుకున్న గౌరవం ఇవన్నీ కలిపి ఆమెను ఈ తరం గొప్ప కథా రచయితల్లో ఒకరిగా నిలిపాయి. ఇవి ముప్పై ఏండ్లుగా మహిళల హక్కుల కోసం పోరాడన రచయిత రాసిన కథలు, అనుభూతితో, చాతుర్యంతో అనువదించబడి పురుషులు, మహిళలు అనే తేడా లేకుండా ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రతి ఒక్కరూ చదవాల్సిన పుస్తకం. ఈ పుస్తకం మన కాలానికి, గొంతు లేని వ్యక్తుల అనుభవాలకు ప్రతినిధిగా నిలుస్తుంది. ‘నా రచనా శైలి అనేది ప్రజలతో ముఖాముఖి సంభాషణలా ఉంటుంది. అది వారి పక్కనీ బల్బు కూర్చోని, కుటుంబ జీవిత ఆనందాలు, బాధలు, ప్రపంచంలో జరుగుతున్న విషయాలను మనస్సుగా చర్చించడం లాంటిది.’ అన్నారు బాను ఒకచోట.

‘రచన అనేది కేవలం కలంతో చేసే పనికాదు. అది, హృదయంతో చేసే ప్రయత్నం’
- బాను ముష్టాక్

బహుమతిని ప్రకటించినప్పుడు, జడ్జింగ్ ప్యానెల్ ఇలా అన్నది... ‘బాను ముష్టాక్ కథలు ప్రాంతీయమైనవే అయినా, అవి చెప్పే భావనలు సార్వత్రికమైనవి. ఆమె కథలు మనషి మనసులను ఎంతగా ఆర్థం చేసుకోవచ్చో చూపిస్తాయి. బాను ముష్టాక్ విజయంతో కన్నడ సాహిత్యానికి గౌరవం పెరిగింది. అంతేకాక, ఇది భారతీయ ప్రాంతీయ భాషల రచయితలకు ఒక స్ఫూర్తిగా మారింది. వారి రచనలు, అనువాదాల ద్వారా ప్రపంచ వేదికలపై నిలవవచ్చన్న సమ్మతాన్నిచ్చింది. హృదయ దీప ‘హార్ట్ ల్యాంప్’ రచయిత్రికి మనస్ఫూర్తిగా అభినందనలు.

ఏమైపోయే నా జీవనది! ఎందుకిట్లాయె!!

నల్లబండ శ్రమ శక్తి ఆయుధమయి తిరుగుబాటు ఈ నేల పూరించు వేన వేల దిక్పార దృశ్యం పూయించు త్యాగాల పూలు విరజిమ్ము ఈ నేల... అమరుడేమాయెరా - అతని ఆశయమేమయిపోయె - కనుకొలుకులలో రాల్చిపడు అగ్ని తప్ప అశ్రు జలధారల మహోజ్వల పోరుకెరటాల్మై పోయె... నాగడ్డ బొందల గడ్డయిపోయె, మేర తెంచుకు త్యాగాన్ని ముద్దాడిన బిడ్డ కల తడియారకవేపాయె! ఏమై పోయె నా జీవనది... ఎందుకిట్లాయె!!

పోరాట ద్వంద్వం ఎగిరిగెల దుంకిన గడ్డల్మైపోయె, గంభీర కంఠస్వర కుత్తుకల్మై నేలరాలిపోయెనా - మొలలు తెగినరుకుకొన మూలకు కూసునెనా, చది యారు చట్నాలు చదిసాడ గ్రామాల ఒక్క పెట్టున చిచ్చులేసిన చిల్ల చిలికలేముయిపోయె! ఖేరిల రణభేరిలు రొడ్డుమూలొలికించి సాగించినా సమరమేముయి పోయె. ఏమైపోయె నా జీవనది... ఎందుకిట్లాయె!!

పరిసరాముండ్ల జెట్టలన్నీ పుట్టి చేతులిగిపోయెనా, కళలకు పక్షవాతముల్లోచ్చేనా పొందులోగమ్ముల్లోచ్చేనా, దాశరథి కాళీజీ నాయాత్మయని పలికిన కూటముల్మేయె - నివేర్ల పోయెనా నిర్ధాంతపోయెనా ఆకాశముల్లె తెగిపడిన ఒడిసిన సిరాపోల రక్తము నింపి రచనా రహదారుల సాగించు కవ్వంపు కాదిది కదనముని భీషణ భాషణల్లే సిన కూపున ముండాకల్మేయె - చిల్లనాభిలో చిక్కుకుపోయెనా - రాకాసుడవహించెనా బాలనాగమ్ము బుందీయిన తీర... ఏమైపోయె.. నా జీవనది ఎందుకిట్లాయె!!

విక్రమాధిర వుప్పగిరి

‘హార్ట్ ల్యాంప్’ అనేది 1990 నుంచి రాసిన 50కి పైగా కథలలోంచి ఎంపికైన అత్యుత్తమ 12 కథల సమాహరం. బాను రచనలు మొదట 1990లో తెలుగులోకి వచ్చాయి. ఆమె మొదటి కథ మహిళా మానసిక స్థితిని గుండెను కలచివేసేలా అవిష్కరించింది. ఆమె రచనల్లో స్త్రీల అంతర్గత పోరాటాలు, మత రాజకీయాలు, పట్టణ గ్రామీణ జీవితాల నడుమ కనిపించే విభజనలు, సామాజిక న్యాయం, విద్య, స్వేచ్ఛ కోసం పోరాటం ప్రధాన అంశాలుగా

బహుమతిని అందుకున్న అనంతరం బాను ముష్టాక్ మాట్లాడుతూ... ‘ఈ గొప్ప రచయితల మధ్య నిలబడి ఉండటమే గౌరవం. మనం భిన్నతన ఆమోదించేటప్పుడు, ఒకరినొకరం పొగడేటప్పుడు ఆ యానీటి కలిసికట్టుగా జీవించే మార్గాన్ని సూచిస్తుంది. ప్రతి కథకు ఓ వెలుగు ఉంది. దీని విజయం ఇంకా ఎన్నో మూలాల్లో దాగిన గళాలకు వెలుగుదా’ని కావాలి అన్నారు. అలాగే, కన్నడ భాష

వారి ఆనంద్ 94405 01281

తెలంగాణ భాష అంటే మాట్లాడే పదాల సమాహరం కాదు. అదో జీవితం, అదో ఉనికి, అదొక జాతి గర్వభోతు గొంతుస్వరం. కానీ, ఈ గొంతు శతాబ్దాలుగా నొక్కబడింది. తెలంగాణ భాషను హేళన చేసిన కుట్రలు బ్రిటిష్ పాలన నుంచి, నిజాం నవాబుల కాలం దాకా, ఆ తర్వాత అంధ్ర పాలకుల చేతిలోనూ కొనసాగింది. ఈ భాషను ‘వికృతమైనది’, ‘తొరక్కాండ్రం’, ‘అర టమాటలు’ అంటూ దిష్టమాపు చూశారు. కానీ, తెలంగాణ ప్రజల ఆత్మగౌరవం తిరగబడి చేసిన ఉద్యమమే ఈ భాషకు తిరిగి గౌరవాన్ని తీసుకువచ్చింది.

తెలంగాణ భాషకు పట్టాభిషేకం

భాషపై దాడుల చరిత్ర: 18వ శతాబ్దం నాటి బహమనీ, నిజాం నవాబుల పాలనలో అధికారిక భాషలుగా దక్కనీ ఉర్దూ, అరబీ, పారసీ భాషలు బలవంతంగా ప్రవేశపెట్టబడతాయి. దాంతో తెలుగు పరిపాలనలోకి ప్రవేశించలేక ప్రజల భాష తెలంగాణ మూలన పడిపోయింది. ఆ తర్వాత అధికారులుగా ఆంధ్రా ముల్కీలు రావడం, 1956లో ఏకీకృత ఏపీ ఏర్పాటుతో తెలంగాణ భాష మళ్లీ అధికారం కోల్పోయింది. తెలంగాణ మాట మాట్లాడితే చదువుల్లో వెళ్లిపోయి, ఉద్యోగాల్లో వెనుకంజ అనే దుస్థితి నిలకొన్నది. ప్రభుత్వ పాఠశాలల నుంచి స్కాలర్‌షిప్ ఇంటర్మీడియట్ వరకూ నీ మాటలతో నీ స్థాయి తెలుస్తోందనే అప్రతిష్ట మాటలు చెప్పల్సి మోగాయి.

పోరాట భాష ఉద్యమ శబ్దం: తెలంగాణ భాష ఉద్యమ భాషగా మారింది. ఆ ఉద్యమానికి జ్ఞానబీజాలు నాటిసేవారు కవులు, రచయితలు, కళాకారులు. పోతన తన భాషతాన్ని ‘తెలుగు మాట చక్కగా రాస్తానని ప్రకటించగా, దాశరథి కృష్ణ మోహనాచలం ‘నా తెలంగాణ కోటి రత్నాల వీణ’ అంటూ తెలంగాణ గర్వాన్ని ఆలవించారు. నందిని సిద్ధరాజ్ శైలం గాణ భాషపై ‘నన్ను కన్న తల్లి కన్న కంట చూసినవాణ్ణి, అంటూ ఈ భాషకు రక్తాన్ని చిందించారు. రచయితల్లో పరకరాం, రజనీ, రాపాక వర్మ, బత్తిని సత్యనారాయణ, వారాల ఆనంద్, కల్లూరి భాస్కర్, అల్లూరెడ్డి సుందర్, సీనిర్ శేఖర్ లాంటి వారు తెలంగాణ భాషలో కథలు, నవలలు రచించి ప్రజల జీవితాన్ని ప్రతిబింబించారు.

తెలంగాణ భాషపై కేసీఆర్ స్పృహ: తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత కేసీఆర్ తెలంగాణ భాషను ప్రభుత్వ వేదిక మీద గౌరవంతో వినిపించేలా చేశారు. సిద్ధిపేట సభలో ఆయన ‘ఒక్కసారి’ తెలంగాణ మాట మాట్లాడమంటే కాళ్ళ కింద నేల పోయిందన్నట్టుగా తడుముకున్న రోజులున్నాయి. కానీ, ఇప్పటి మన మాట మన ప్రభుత్వం మాట..’ అని చెప్పారు.

తెలంగాణ భాషను పాఠ్యాంశాల్లోకి తీసుకురావడంలో చేసిన కృషి: తెలంగాణ ప్రభుత్వ పాఠశాలల పాఠ్యాంశాల్లో తెలంగాణ ప్రాచుర్యం పొందిన పదాలు, కథలు చేర్చబడి నాయి. తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ, తెలంగాణ భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ఆధ్వర్యంలో పరీక్షకు తెలంగాణ భాషా నిధుంటు పులు వెలువడుతున్నాయి. ఉన్నానియా, కాకతీయ, పాలమూరు విశ్వవిద్యాలయాల్లో తెలంగాణ భాషా సాహిత్యంపై పరిశోధనలు ప్రారంభమయ్యాయి.

భాషకు ఎప్పుడు గౌరవం లభిస్తుందంటే... తెలంగాణ భాషా గౌరవం అనేది

పుస్తకాల్లో రాసే విషయమే కాదు. ప్రతి తల్లి తన పిల్లలతో మాట్లాడే భాషలో, ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు బోధించే భాషలో, ప్రతి ఉద్యోగి తన కార్యాలయంలో వాడే పదాల్లో భాషా గౌరవం ఉండాలి.

తెలంగాణ భాషకు నిజమైన గౌరవం లభించాలంటే... ప్రభుత్వ విధి విధానాల్లో పదాలు మార్చాలి. విద్యార్థులలో తెలంగాణ పదాలు చేర్చాలి. ప్రతి పత్రిక, భాసన తెలంగాణ పలుకుబడిని గౌరవించాలి. భవిష్యత్తు తరాలకు ఈ భాష గర్వంగా నేర్పాలి. తెలంగాణ భాష గౌరవాన్ని పొందినప్పుడే నిజమైన తెలంగాణ సాంస్కృతిక సిద్ధింది దని చెప్పగలం.

కె.కె. సురేశ్ రెడ్డి 97051 96097

బాల్యంలోకి వెళ్లిరావాలనుంది కాని ఇప్పుడక్కడే అందుకోవడం. చిన్నప్పటి ఇంటిలో నిద్రపోవాలని కోరిక కాని అప్పుటి స్వస్థాయి తూసేగల్లా ఎగరవు. నాటి స్మారక మైదానంలో పుటిబాల్ ఆడాలని వుంది ఇప్పుడా గ్రౌండ్ లేదు. నేను కన్నన బంటి కాలాన్ని టిల్లుకుంటూ ఎటుమాటుమైందో! అప్పుటి స్నేహితుల్ని ఒక్కచోట కలవాలని వుంది కాని తెగిన ముత్యాలవహరం కోసం ఎన్ని డేటా మేకతాలో! జూడుబండ ఎక్కి గతంలోకి జాలిపోవాలని వుంది ఇవాళ హృదయం రెండు ముక్కలుగా కొట్టుకుంటుంది. నా అవస్థ చూసి పక్కనే వున్న మా మనమడు నవ్వుతున్నాడు తాతా! జీవితంలో యాటర్న్ ఉండదు సువ్వే చెప్పావు అన్నాడు.

యూటర్న్

డాక్టర్ ఎన్.ఆనంద్

ఫలితాలు విడుదల

‘పాలపిట్ట’ మానవత్రిక - వానా ఫౌండేషన్ సంయుక్తంగా నిర్వహించిన డాక్టర్ వానా ప్రభావతి నిూరక కవితల పోటీలో ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ బహుమతులు కలిపి రాజీవ్ మార్, ఒద్దిరాజు ప్రసాద్ కుమార్, ములుగు లక్ష్మి మైదిలి గెలుచుకున్నారు. దాదాపు 150 మంది కవులు పాల్గొన్న ఈ పోటీలో 8 మంది కవులకు ప్రత్యేక బహుమతులు రాగా, మరో 9 మంది కవులు రాసిన కవితలు సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికయ్యాయి. రూపేకుమార్ డబ్బీకార్ న్యాయ నిర్ణేతగా వ్యవహరించారు.

రాపోలు సీతారామరాజు రచించిన ‘నెల్సన్ మండేలా’ గ్రంథం తెలుగు సాహిత్యంలో అరుదైన జీవిత చరిత్రగా నిలుస్తుంది. రచయిత మండేలా జీవితాన్ని కథనం చేయడమే కాకుండా, ఆయన వ్యక్తిత్వం, నాయకత్వ లక్షణాలు, మానవీయత, తత్వబోధనలను ఎంతో లోతుగా విశ్లేషించారు. విశ్వజాతీయ దృక్పథం, తాత్విక అవిష్కరణ, స్ఫూర్తిదాయక సందర్భాల ఎంపిక రచయిత రాపోలు ఒక నిబద్ధత కలిగిన సాహిత్య దిట్టగా నిలబెడతాయని చెప్పవచ్చు.

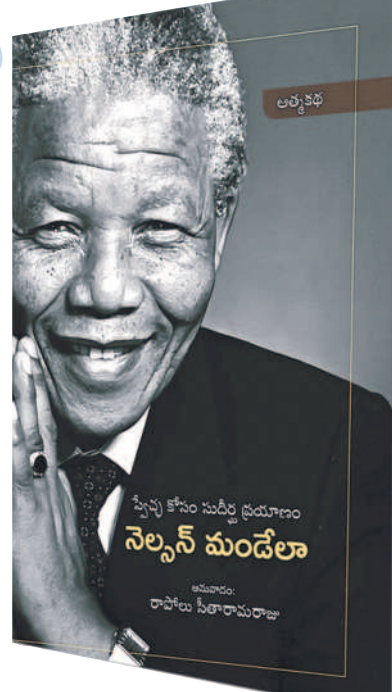
జీవితం అందించిన సందేశం

స్వీతారామరాజు అధ్యయనా చాతుర్యం, పరిశోధనాత్మక నైపుణ్యానికి ప్రతీక ఈ అనువాదం. మండేలా స్వగ్రామం నుంచి అధ్యక్షుడిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేసేదాకా జీవనయానాన్ని పాత కుడి మనసులో పరపతంగా ప్రవహించేలా తీర్చిదిద్దారు. ప్రధాన పుట్టాల్లన అణచివేత, జైలు జీవితం, సంఘర్షణలు, మానవీయత, ప్రజాస్వామిక విలువలపై దృష్టిసారించి, చరిత్రను నిర్మూలగా కాక, జీవంతో నింపుతూ వర్ణించారు. అంతేకాదు, నాయకత్వ మౌలిక లక్షణాలపై దృష్టిసారించే ఒక మానవతా సాహిత్య గ్రంథమిది. ఈ పుస్తకంలో రచయిత తన అంతర్దృష్టిని మేళవించారు.

టంగా కనపడుతుంది. వేదించిన వారిని జైలు జీవితం తర్వాత కూడా క్షమించడం ఆయన లోపలి కావాలి, లోతైన తత్వాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. మండేలాలోని ఈ భావాన్ని రచయిత రాపోలు హృదయానికి హత్తుకునే భాషలో పాఠకుల ముందుంచారు.

మండేలా రాజకీయ తత్వం, సమాజంలో సమానత్వం సాధించే ప్రయత్నంగా రచయిత విశ్లేషించారు. గాంధేయ తత్వానికి తన జీవితాన్ని అంకితం చేసినా, పరిస్థితుల చట్రం మారినా మాత్రమే మార్పు వైపు అడుగేసిన మండేలా నిర్ణయాన్ని రచయిత నిగూఢంగా అందించారు. ఆయుధ పోరాటం వైపు మొగ్గు చూపిన సమయంలోనూ ఆయన లక్ష్యం ప్రజల విముక్తి అని స్పష్టంగా తెలియజేస్తారు. మండేలా వ్యక్తిత్వం శ్రమ, త్యాగం, చింతనతో ముడిపడింది. మండేలా జీవితాన్ని వెలికితీసే విధానం, పాఠకునిలో బీభత్స ఆలోచనలు రేకెత్తిస్తుంది. శత్రువులను సైకం మిథులుగా మలచిన సామర్థ్యం, అతని ఆత్మగౌరవాన్ని నిదర్శనం. జైలు అనుభవాన్ని తనస్సుగా మార్చుకున్న మహోన్నత వ్యక్తిగా మండేలా ఈ రచనలో అవిచ్ఛేదమవుతారు.

రాపోలు సీతారామరాజు శైలి సరళంగా ప్రస్తుతమైన భావనలతో నిండి ఉన్నది. ఆయన ఎంచుకున్న పదాలు, వాక్య నిర్మాణం, భావ ప్రకటన ఇవన్నీ గ్రంథానికి

నెల్సన్ మండేలా

మండేలా నాయకత్వం శూన్యంలోంచి రూపుదిద్దుకున్నది కాదు. అది అనుభవాల అల్లిక, ఆత్మస్ఫూర్తితో పెరిగిన దారి. ప్రజాభిప్రాయాలను గౌరవించే శక్తి, వినయంతో కూడిన దృఢత, ప్రశాంతత ఇవన్నీ అతని నాయకత్వ లక్షణాలుగా తీర్చిదిద్దాయని రచయిత వివరించారు. ముందుండి నడిపించే నాయకుడి కాదు, వెనుక నుంచి మార్గం చూపే మహోన్నత డిగా మండేలాను అభివర్ణించారు. మండేలా వ్యక్తిత్వంలో క్షమాగుణం ప్రస్ఫు

మంజుల కులకర్ణి

గుండలపల్లి రాజేంద్రప్రసాద్